

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100) jämte motioner i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde. I detta yttrande behandlas förslag i propositionen om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 inom utgiftsområdena 21 Energi och 24 Näringsliv.

Näringsutskottet tillstyrker berörda förslag i propositionen och avstyrker aktuella motionsyrkanden. Till yttrandet har fogats en avvikande mening och två särskilda yttranden.

Propositionen

Näringsutskottet behandlar i detta yttrande följande förslag till riksdagsbeslut:

17. att riksdagen bemyndigar regeringen att under det på utgiftsområde 21 Energi uppförda ramanslaget B 4 Energiforskning, under år 1999 besluta om stöd till forskning och utveckling inom energiområdet som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 1 199 056 000 kr under åren 2000–2004 (avsnitt 5.4.16),

21. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om att låna inom en ram av 100 000 000 kr får tas upp i Riksgäldskontoret för att tillfälligt täcka kostnader i samband med en sammanslagning av Telia AB och Telenor AS (avsnitt 5.4.18),

22. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en exportkreditram för Exportkreditnämnden på upp till 125 000 000 000 kr (avsnitt 5.4.18),

24. (delvis) att riksdagen på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 godkänner ändrade anslag i enlighet med specifikation i tabell.

Motionerna

De motioner som behandlas här är följande:

1998/99:Fi17 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandet (11) att riksdagen avslår regeringens begäran om bemyndigande att besluta om att ta upp ett lån för att tillfälligt täcka kostnaderna för sammanslagningen av Telia AB och Telenor AS.

1998/99:Fi32 av Per Westerberg m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen

1. under anslaget D 1 inom utgiftsområde 24 anvisar ett i förhållande till regeringen ökat anslag med 5 000 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. under anslaget F 2 inom utgiftsområde 24 anvisar ett i förhållande till regeringen minskat anslag med 5 000 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen.

Näringsutskottet

Småföretagsutveckling (utgiftsområde 24)

Propositionen

Regeringen aviserade i december 1998 ett antal åtgärder i syfte att underlätta företagande. Inom Näringsdepartementet har bildats en särskild regelförenklingsgrupp, SimpLex. Denna grupp, som skall bestå av tre personer, skall driva på arbetet med konsekvensanalyser och regelförenkling. En kundundersökning skall göras bland berörda myndigheters företagskunder för att mäta service, tillgänglighet, m.m. Vidare skall informationen om företagande till blivande och befintliga företagare förstärkas. Dessutom skall en interaktiv webbsida för kommunikation över nätet utformas.

För att finansiera dessa åtgärder föreslås i propositionen att anslaget Småföretagsutveckling (A 2) skall höjas med 12 miljoner kronor. Kostnadsökningen skall finansieras genom att tre anslag reduceras: Teknisk forskning och utveckling (D 1) med 5 miljoner kronor, Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m. (G 1) med 1 miljon kronor och Avgifter till vissa internationella organisationer (G 4) med 6 miljoner kronor.

Motionen

I motion 1998/99:Fi32 (m) accepteras inte regeringens förslag om att medel från anslaget till teknisk forskning och utveckling skall bekosta de aktuella insatserna. Ett framgångsrikt företagande måste stödjas av ett utbildningsväsende och en forskning av absolut högsta klass, påpekas det. Motionärerna menar att besparingen om 5 miljoner kronor i stället skall göras på anslaget till Konsumentverkets verksamhet (F 2).

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet har inget att erinra mot regeringens förslag om en höjning av anslaget till småföretagsutveckling och förslaget om hur denna höjning skall finansieras. Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning om vikten av statligt stöd till forskning och utveckling men konstaterar samtidigt att den föreslagna besparingen uppgår till mindre än 1 % av det belopp som för innevarande budgetår har anvisats till denna verksamhet. Motion 1998/99:Fi32 (m) avstyrks av näringsutskottet med det sagda.

Kostnader i samband med sammanslagning av Telia AB och Telenor AS (utgiftsområde 24)

Propositionen

Regeringen har i proposition 1998/99:99 föreslagit att riksdagen skall godkänna ett avtal om sammanslagning av Telia AB och norska Telenor AS. Inledningsvis skall svenska staten äga 60 % och norska staten 40 % av aktierna i det nya bolaget. I avtalet ingår att bägge staterna skall sälja av aktier så att de uppnår ett lika ägande om 33,4 % vardera av aktierna. På längre sikt skall staterna tillsammans äga minst 51 % av aktierna i bolaget.

I den ekonomiska vårpropositionen föreslås att riksdagen skall bemyndiga regeringen att besluta om ett lån i Riksgäldskontoret på högst 100 miljoner kronor för att tillfälligt täcka svenska statens kostnader för främst ekonomisk och juridisk rådgivning i samband med sammanslagningen av Telia och Telenor. Lånet är avsett att lösas med medel som frigörs vid en försäljning av en del av statens aktier i det nya bolaget. Räntor för lånet kommer att belasta anslaget Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m. (G 3).

Motionen

I motion 1998/99:Fi17 (fp) yrkas utan närmare motivering avslag på regeringens förslag.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet kommer inom kort att påbörja behandlingen av regeringens förslag om sammanslagning av Telia och Telenor och de fyra motioner som har väckts med anledning av propositionen. Utskottet avstår därför här från att redovisa några synpunkter på förslaget om sammanslagning utan hänvisar i den frågan till det kommande betänkandet (bet. 1998/99:NU14). Förslaget i den ekonomiska vårpropositionen om finansiering av kostnader för staten i anslutning till sammanslagningen tillstyrks av näringsutskottet.

Övriga förslag

Propositionen

Energiforskning (utgiftsområde 21)

Till energiforskning har för innevarande budgetår anvisats knappt 400 miljoner kronor (anslag B 4). Vidare har regeringen bemyndigats att besluta om långsiktiga stöd till energiforskning på totalt – inklusive tidigare åtaganden – 952 miljoner kronor för åren 2000–2004. I propositionen föreslås nu att bemyndiganderamen skall utökas med ca 247 miljoner kronor.

Allmänna reklamationsnämnden (utgiftsområde 24)

För innevarande budgetår har till verksamheten vid Allmänna reklamationsnämnden anvisats ca 14 miljoner kronor (anslag F 3). I propositionen föreslås att ytterligare 1 miljon kronor skall anvisas till nämndens verksamhet. Höjningen av anslaget skall finansieras genom en neddragning av anslaget Bidrag till miljömärkning av produkter (F 7).

Fastighetsmäklarnämnden (utgiftsområde 24)

För innevarande budgetår har till verksamheten vid Fastighetsmäklarnämnden anvisats ca 6 miljoner kronor (anslag F 4). I propositionen föreslås att ytterligare 0,8 miljoner kronor skall anvisas till nämndens verksamhet. Också höjningen av detta anslag skall finansieras genom en neddragning av anslaget Bidrag till miljömärkning av produkter (F 7).

Exportkreditnämnden (utgiftsområde 24)

För innevarande budgetår har riksdagen fastställt en totalram för den ordinarie verksamheten vid Exportkreditnämnden (EKN) på 100 miljarder kronor. Efter initiativ från EKN föreslås i propositionen att ramen skall höjas med 25 miljarder kronor med hänvisning till fortsatt stor efterfrågan på garantigivning för vissa större affärer.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet har inget att erinra mot de nu redovisade förslagen i propositionen och tillstyrker således dessa.

Stockholm den 11 maj 1999

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Sylvia Lindgren (s), Nils-Göran Holmqvist (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp), Anne Ludvigsson (s), Stefan Hagfeldt (m), Karl Gustav Abramsson (s), Tommy Waidelich (s) och Lennart Gustavsson (v).

Avvikande mening

Småföretagsutveckling (utgiftsområde 24)

Per Westerberg, Karin Falkmer, Ola Sundell och Stefan Hagfeldt (alla m) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om småföretagsutveckling (utgiftsområde 24) bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet har inget att erinra mot att anslaget till småföretagsutveckling höjs med 12 miljoner kronor för att finansiera angelägna insatser för att underlätta företagande, inte minst hos små och medelstora företag. Bland annat måste det ske – och det snarast – en radikal regelförenkling för småföretagen.

Emellertid menar utskottet, med instämmande i vad som anförs i motion 1998/99:Fi32 (m), att höjningen av det aktuella anslaget inte får ske på bekostnad av stödet till forskning och utveckling, särskilt som detta anslag tidigare har utsatts för kraftiga nedskärningar. För de svenska företagens teknikförsörjning och konkurrenskraft är det av betydelse med omfattande stöd till forsknings- och utvecklingsinsatser. Näringsutskottet tillstyrker därför förslaget i nämnda motion att den resterande finansieringen skall ske med medel från anslaget till Konsumentverket (F 2).

Särskilda yttranden

1. Informationen om indragningar av anslagssparande

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Inger Ström-bom (kd), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Stefan Hagfeldt (m) anför:

När riksdagen skall fatta beslut om tilläggsbudget och utgiftsramar för den kommande treårsperioden skall det vara en självklarhet att riksdagen har tillgång till ett fullgott beslutsunderlag. Men genom den ändring i anslagsförfordningen som trädde i kraft den 1 april 1999 och de indragningar av anslagssparande som sker kommer de beslut som riksdagen tror sig fatta knappast att bli verklighet.

Av det material som utskottet begärt från Näringsdepartementet framgår att i ”skrivande stund är det emellertid inte möjligt att precist uttala sig om vilka underlag och argument som behövs för att regeringen skall besluta att anslagssparanden överstigande tre procent får disponeras av myndigheter”.

Om regeringen inte fattar särskilda beslut kommer följande belopp inom näringsutskottets beredningsområde att dras in:

<u>Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling</u>		<u>tkr</u>
A 1	Allmänna regionalpolitiska åtgärder	1 674 652
A 2	Landsbygdslån	616 832
<u>Utgiftsområde 21 Energi</u>		
B 1	Bidrag för att minska elanvändning	149 345
B 2	Bidrag till investeringar i elproduktion från förnybara energikällor	234 103
B 4	Energiforskning	287 738
B 9	Åtgärder för el- och värmeförsörjning i Sydsverige	192 190
<u>Utgiftsområde 24 Näringsliv</u>		
A 1	Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader	16 732
A 2	Småföretagsutveckling	42 617
D 1	Teknisk forskning och utveckling	1 100 153
E 3	AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	43 104
Summa		4 357 466

Sammantaget handlar det om drygt 4 miljarder kronor som utskottet och riksdagen avhänder sig möjligheten att se i sitt sammanhang och fatta beslut om.

Vår uppfattning är att regeringens hantering av detta ärende är oacceptabelt ur riksdagens synpunkt.

Riksdagens beslut om utgiftstak skall hållas. Men vi är mycket kritiska till att regeringen, för att klara utgiftstaket, genomför indragningar som inte är möjliga att överblicka för riksdagen när beslut fattas om tilläggsbudget och om ramar för den kommande treårsperioden. Det är naturligtvis inte heller acceptabelt att flera myndigheter inom utskottets beredningsområde flera månader in på budgetåret ännu inte vet vilka ekonomiska ramar som gäller.

2. Kostnader i samband med sammanslagning av Telia AB och Telenor AS (utgiftsområde 24)

Eva Flyborg (fp) anför:

Näringsutskottet kommer inom kort att påbörja behandlingen av proposition 1998/99:99 om sammanslagning av Telia AB och Telenor AS och de fyra motioner (m; kd; c; fp) som har väckts med anledning av propositionen. I regeringens förslag till tilläggsbudget för år 1999 har det föreslagits att riksdagen skall bemyndiga regeringen att få ta upp ett lån i Riksgäldskontoret för att tillfälligt täcka statens kostnader för främst ekonomisk och juridisk rådgivning i samband med sammanslagningen av bolagen. Enligt regeringens förslag skall ett lån på högst 100 miljoner kronor (sic!) få upptas för detta ändamål.

Jag ställer mig tveksam till regeringens förslag av två skäl. Det ena är att förslaget inte står i överensstämmelse med den nya budgetprocessen, som innebär att statens inkomster och utgifter skall redovisas över statsbudgeten. I detta fall kommer endast räntekostnaderna för lånet att belasta ett anslag på budgeten. Även om lånet, enligt förslaget, kommer att återbetalas med intäkter från försäljning av en del av statens aktier i det nya bolaget innebär den föreslagna lösningen ett avsteg från den nya budgetprocessen. I en reservation (m, kd, c, fp) till utskottets betänkande från hösten 1998 beträffande anslagen för utgiftsområde 21 Energi (bet. 1998/99:NU3) påtalades – i fråga om stöd till landsbygdens elektrifiering – ett annat avsteg av regeringen från budgetprocessen. Upprepade avsteg från budgetprocessen riskerar att minska trovärdigheten i denna process.

Det andra skälet till min tveksamhet till regeringens förslag gäller nivån på kostnaderna för den aktuella rådgivningen. Ett hundra miljoner kronor är en avsevärd kostnadspost i statens budget, särskilt med hänsyn till det behov av insatser som föreligger inom t.ex. vård och omsorg. Även om staten självfallet måste kunna upphandla erforderlig kompetens inför en sådan stor affär som den aktuella kan det ifrågasättas om konkurrensen på den berörda marknaden är tillräcklig. Om än de aktuella kostnaderna är små i förhållande till intäkterna för staten vid en försäljning av aktierna i bolaget är det fråga om statens (och därmed skattebetalarnas) medel, som behövs på många andra områden.

Eftersom regeringen redan har förorsakat de nu aktuella kostnaderna saknar jag i nuvarande läge möjlighet att föreslå någon annan finansiering. Jag har därför tvingats tillstyrka regeringens förslag.